

A hagyatékából derült ki a mentőakció

Jánoshidai Schindler

/ Balázs Csaba, Magyar Nemzet Magazin, 2007. április 21. 34. /

Egész életében semmilyen elismerést nem kapott tulajdonképpen nem is vágyott rá. Tette, amit tennie kellett lelkiismerete hite, szerzetesi elhivatottsága, saját belső parancsa szerint. Voltaképpen nem is emlékeznénk rá, ha *Fazakas Zoltán Mdrton* atya nem bukkan rá a szobájával szemközti, évtizedekig raktárként használt oratóriumban a csornai születésű *Hermán Medárd Mihály* premontrei kanonok plébános hagyatékára.

Az oratóriumot takarító fiatal plébános valóságos huszadik századi kordokumentumra lelt. A rövid, de annál véresebb múlt század köszön vissza a megsárgult lapokról, levelekről, igazoló jelentésekről.

Hermán Medárd Mihály 1943–1950-ig a jánoshidai premontreieknél volt házfőnökhelyettes, plébános és gondnok. Számára a világ legtermészetesebb dolga volt a templom renováltatása a világegés idején: ezzel is üldözött zsidó vallású honfitársain segített. A hadiiparon kívül ugyanis az élelmiszer- és az építőiparban végzett munkaszolgálat menthette meg az embereket a deportálástól és gyakran az életet jelenthette.

Tevékenysége természetesen kivívta a nyilashatalom rosszállását. A ránk maradt dokumentumokból tudjuk, hogy egy bizonyos *Laczkó Frigyes* százados parancsnokhelyettes a munkaszolgálatosok életfeltételei miatt tiltakozott feletteseinél. A plébános „bűnlajstromát” gyarapítva tartotta a kapcsolatot a jánoshidaiak és a budapesti gettóban maradt családtagjaik között, fölkereste a zsidó vezetőket, élelmet, kötszert, gyógyszert szállított nekik. (A későbbiekben Medárd atya mint az ÁVH egyik „tisztviselőjével” találkozik Laczkó századossal. Az erre vonatkozó adatokat *Schmidt Mária*, a Terror Háza Múzeum igazgatója archiválta az intézménynek.)

Végül a premontrei kanonok a Honvédelmi Minisztériumban kikönyörögte, hogy maradhassanak a munkaszolgálatosok. Humanista helytállásáért a Magyarországi Keresztény Zsidók Szövetségének ideiglenes intézőbizottsága 1944. szeptember 26-án kelt levelében tolmácsolja köszönetét. 1945. május 23-án *Nagy Jenő* budapesti orvos egyik levelében így emlékezik a jánoshidai időkre: „Az egész országon végigszántó orkán erejét ott már letompítottan kaptuk, átvészelhettük dühét, amit a fővárosunkban végzett, leírhatatlan, embertelen, javakban, de nem utolsósorban lelkiekben.”

Hermán Medárd a szovjet csapatok bejövetele után is Jánoshidán maradt. Nem volt félnivalója az oroszoktól. Ennek ellenére a kommunista hatalom folyamatosan zaklatta. Egy 1946. szeptember 12-én a Magyar Kommunista Párt jászberényi szervezetének címzett levél a megmentett zsidók aláírásával valószínűleg a börtöntől szabadította meg.

Az 1950-es évektől 1968-ban bekövetkezett haláláig budapesti plébániákon teljesített szolgálatot, jobbára segédlelkészként. Hamvait 1995-ben a csornai Szent Antal temető premontrei sírkertjében helyezték örök nyugalomra.

Ki volt ez az ember, ez a szerzetes, aki örök isteni és emberi törvényeket felrúgó, egymást követő rendszerekben nem veszítette el emberségét?

Márton atya szerint viselkedése, tettei „egyszerűen” csak premontrei jellemre

vallanak.

„Visszavonhatatlanul példát adott és irányt mutatott életével és tanúságtételével a premontreieknek és az egész emberiségnek” ezek már *Schweitzer József* nyugalmazott főrabbi gondolatai, amelyek tavaly április 26-án hangzottak el a holokauszt áldozatainak emléknepjén a szombathelyi premontrei gimnáziumban, ahol osztálytermet és tablótárolót neveztek el Hermán Medárd Mihályról.

Kései főhajtás ez Medárd atya előtt. A hagyaték felfedezése után is még hat évet kellett várni arra, hogy a vézskorszak idején tanúsított helytállásáról a szélesebb nyilvánosság is tudomást szerezhessen. Fazakas Zoltán Márton csornai premontrei szerzetes szerint azért vártak a nyilvánosságra hozatallal, mert a látszatát is kerülni kívánták bármiféle szenzációhajhászásnak. Véleményükön végül azért módosítottak, hogy példát állíthassanak mindenki elé egy igaz ember történetén keresztül.